

OBOZOWISKO PALEOLITYCZNE W JASKINI

Jaskinia Ciemna. Ojców st. 18, gm. Skąła, woj. małopolskie

W latach 2019-2020 badania wykopaliskowe prowadzone były w wykopie IV znajdującym się w narożniku współczesnego wejścia do Komory Głównej. Zgodnie z przyjętą metodyką badań cały pozyskany sedyment był szlamowany na sitach. W roku 2020, ze względu na obostrzenia pandemiczne, badania prowadzone były w niewielkiej skali. W omawianym okresie eksplorowano głównie nawarstwienia plejstoceniowe, niemniej, ze względu na nachylenie warstw w stronę wejścia do jaskini, eksplorowano również warstwy holoceniowe, które były wciąż widoczne w zachodniej części wykopu. Nawarstwienia geologiczne rozpoznane w trakcie wcześniejszych kampanii wykopaliskowych wyraźnie kontynuują się w stronę wejścia do jaskini. Niemniej na linii wejścia warstwy te wyraźnie nachylają się w stronę doliny Prądnika. Dobrze rozwarstwiona stratygrafia osadów typowo jaskiniowych (gruzowych) zanika tam stopniowo na rzecz sedimentacji eolicznej (osady naniesione przez wiatr). Jednym z istotnych odkryć w omawianym okresie jest dokładne zlokalizowanie miejsca badań Stefana Krukowskiego prowadzonych w 1918 r. Narożnik ówczesnego wykopu odkryto w obecnym wykopie. Pozwoli to na pewną synchronizację części zabytków ze starszych badań.

Badania wykopaliskowe w Jaskini Ciemnej w roku 2020.
Rdzeń wykonany z obsydianu (neolit)

Odkryto liczne zabytki datowane od okresu środkowego paleolitu (ok. 100 tys. lat przed Chr.) po okres nowożytny (XIX w.). Znalezione m.in. fragmenty ceramiki naczyniowej, pojedyncze ozdoby i liczne wyroby krzemienne. Wśród ciekawszych zabytków są rdzeń z obsydianu, szkła wulkanicznego importowanego zapewne z pogranicza Słowacji i Węgier; składanka odłupka datowanego na okres środkowego paleolitu, który został intencjonalnie złamany oraz intencjonalnie zaretuszowany płasko na stronie dolnej. Poza tym odkryto metalowy bełt strzały do kuszy datowany na XIII wiek, a także bliżej nieokreślony wyrób metalowy.

W omawianym okresie wybrane części dokumentacji prowadzono za pomocą skanera 3D. Dzięki zastosowaniu tej technologii uzyskano m.in. fotogrametryczny obraz przekrojów przez nawarstwienia jaskiniowe, a także nowy, ogólny plan systemu jaskiniowego.

Badania wykopaliskowe w Jaskini Ciemnej w roku 2020.
Składanka narzędzia krzemienego (paleolit środkowy)

Badania wykopaliskowe w Jaskini Ciemnej w roku 2020. Uchwycony zarys wykopu z 1918 r.

Fot. D. Stefański